

Üldsuse juurdepääs dokumentidele 2019

Euroopa Parlamendi
aastaruanne

Läbipaistvusüksus
Presidentuuri peadirekoraat
Euroopa Parlament
Aprill 2020

EESSÕNA

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kohaldavad alates 3. detsembrist 2001 määrust (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele.

Määruse artikli 17 lõike 1 kohaselt peavad kõik institutsioonid avaldama igal aastal eelmise aasta kohta aruande, kus on näidatud, kui mitmel puhul on institutsioon dokumentidele juurdepääsu keelanud, selliste keeldumiste põhjused ning registreesse kandmata tundliku sisuga dokumentide hulk.

Kooskõlas Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 122 lõikega 6 võtab määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 17 lõikes 1 osutatud aastaaruande vastu parlamendi juhatus.

METOODIKA

Parlamendi 2019. aasta aruanne on koostatud järgmise metoodika alusel:

- konsulteeritud ja taotletud dokumentide arv hõlmab ainult täpsustatud dokumente;
- osalise juurdepääsu otsused loetakse positiivseks vastuseks;
- kordustaotlus võib tuleneda sellest, et esialgse otsusega juurdepääsu ei antud või anti osaline juurdepääs;
- kordustaotluse esitamise aasta sõltub sellest, mis kuupäeval esialgne taotlus registreeriti.

SISUJUHT

<i>Kokkuvõte</i>	4
<i>I PEATÜKK Määruse (EÜ) No 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2019</i> .5	
A) Euroopa Parlamendi avalik dokumendiregister.....	5
B) Tutvutud ja taotletud dokumendid.....	6
B.1) Vahetult tutvutavad dokumendid.....	6
C) Taotluste andmed.....	7
D) Taotlejate profiil.....	10
<i>II PEATÜKK Suundumused ja konkreetset probleemid</i>	12
A) Euroopa Parlamendi valimistega seotud taotlused.....	12
B) Dokumentide lai määratlus ja keerulised taotlused.....	12
C) Veebiplatvormid dokumentidele juurdepääsuks ja isikuandmete kaitse.....	14
<i>III PEATÜKK Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad</i>	Error! Bookmark not defined.
A) Euroopa Ombudsman	15
A.1) 2019. aastal lõpetatud kaebusjuhtumid.....	15
A.2) 2019. aastal algatatud ja lõpetamata kaebusjuhtumid.....	18
B) Kohtulik kontroll	18
B.1) Uued kohtuasjad	18
B.2) Lõpetamata kohtuasjad 2019. aastal.....	18
<i>Lõppmärkused</i>	Error! Bookmark not defined.

Euroopa Parlamendi aastaaruanne üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele – 2019 (Määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikkel 17)

Kokkuvõte

Arvandmed

- 31. detsembri 2019. aasta seisuga sisaldas registri andmebaas 776 627 viidet, samas kui eelnenud aasta lõpus oli viiteid 748 100.
- 2019. aastal tutvusid Euroopa Parlamendi avaliku registri veebisaidi kasutajad vahetult registri kaudu 67 029 dokumendiga. Samal ajavahemikul sai parlament veebipõhise taotlusvormi, e-posti või kirja teel 645 avaldust, mida on 30% rohkem kui 2018. aastal.
- Neist 645 taotlusest 101 puudutas dokumente, mida varem ei olnud üldsusele avaldatud.
- Üldine positiivsete vastuste määr ületas 2019. aastal 93%.
- Parlament ei andnud juurdepääsu 44 juhul ning need olid peamiselt seotud taotlustega, milles sooviti juurdepääsu haldusdokumentidele ning Euroopa Parlamendi liikmete ja selle juhtorganitega seotud dokumentidele.
- 13 juhul andis parlament taotletud dokumentidele osalise juurdepääsu.

Suundumused

- Taotlejatel oli suurt huvi 2019. aasta mais toimunud Euroopa Parlamendi valimistega seotud dokumentide vastu. Samuti suurenes veebiplatvormide, nt AsktheEU.org ja FragDenStaat.de kaudu esitatud taotluste arv.
- Kordustaotlusi oli aasta jooksul 15, mistõttu kordustaotluste määr oli 2018. aastaga võrreldes veidi kõrgem.

I PEATÜKK

Määruse (EÜ) No 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2019

Käesolevas jaos analüüsitakse arvandmeid ja statistikat, et selgitada välja üldsuse dokumentidele juurdepääsu valdkonnas esinevad suundumused. Ühtlasi antakse nii ka üldsusele laiem ülevaade sellest, kuidas parlament on määrust (EÜ) nr 1049/2001 rakendanud.

A) Euroopa Parlamendi avalik dokumendiregister

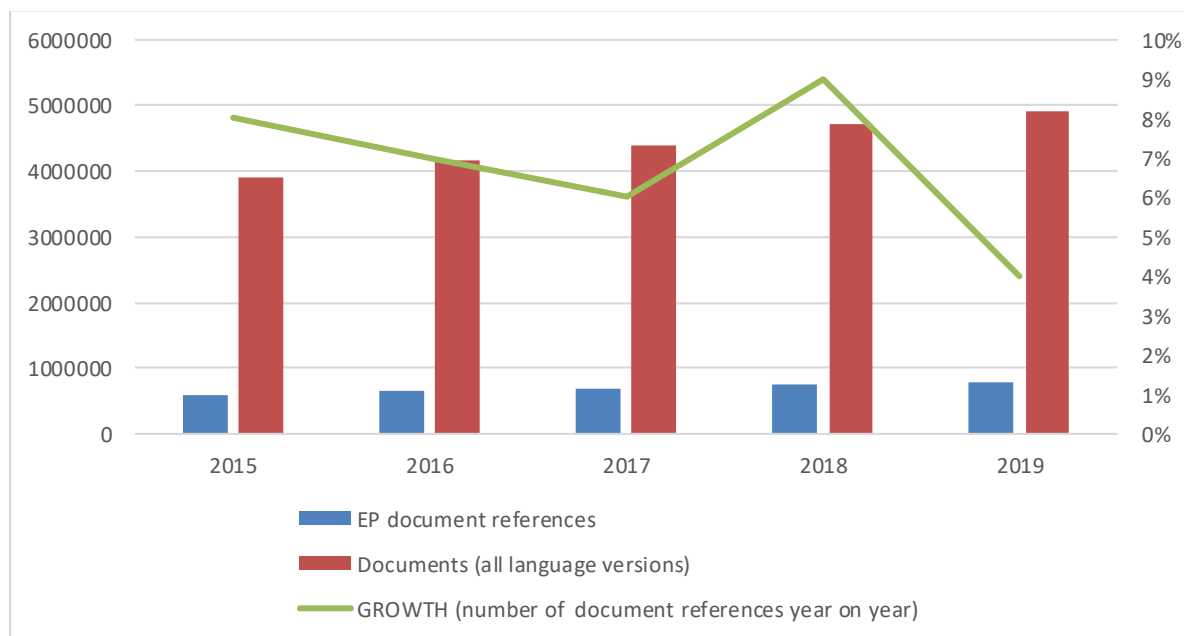
Parlamendi avalik dokumendiregister loodi 2002. aastal, et suurendada läbipaistvust ning hõlbustada üldsuse juurdepääsu institutsiooni dokumentidele kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1049/2001. Register sisaldab viiteid vahetult juurdepääsetavatele dokumentidele, mis on peamiselt seadusandlikud dokumendid, ja võimaluse korral muudele dokumendiliikidele. Sellel on ka portaal, mille kaudu saab esitada taotlusi üldsuse juurdepääsuks dokumentidele, mis ei ole vahetult juurdepääsetavad.

Registri veebisaiti uuendati, et see oleks kasutajasõbralikum. Kujunduses lähtuti parlamendi uutest veebisaidi suunistest, veebisait sai uue otsingumootori ja isikuandmete kaitse avaldus muudeti paremini nähtavaks. Nimetatud avaldus võeti vastu, kui jõustus määrus (EL) 2018/1725¹, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides.

Registri andmebaasis sisalduvate dokumendiviidete arv suurenes eelnenud aastaga võrreldes ligi 4%, küündides 2019. aasta 31. detsembriks 776 627-ni (mis vastas 4 921 950 dokumendile, kui võtta arvesse eri keeleversioone). Ühtegi määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 9 kohaselt tundliku sisuga dokumenti avalikku registrisse ei kantud.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

(Joonis 1) **Euroopa Parlamendi avaliku dokumendiregistri areng**

B) Tutvutud ja taotletud dokumendid²

Praktiliselt kõiki parlamendi avalikus dokumendiregistris sisalduvaid dokumente saab vahetult veebisaidi kaudu alla laadida kooskõlas määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikliga 12, milles on sätestatud, et institutsioonid peavad tegema oma dokumendid võimaluste piires vahetult juurdepääsetavaks. Dokumendid, millega ei saa vahetult tutvuda, võidakse teha kättesaadavaks elektroonilise taotlusvormi täitmise³ või e-kirja teel saadetud taotluse korral.

B.1) Vahetult tutvutavad dokumendid

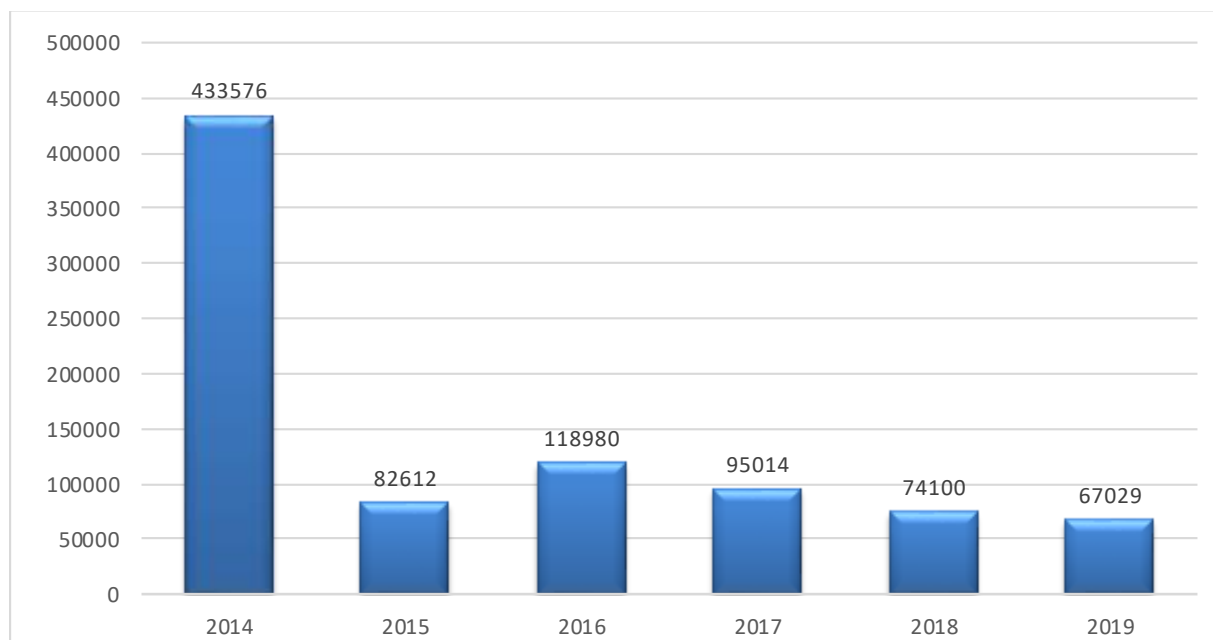
2019. aastal tutvuti parlamendi avaliku registri kaudu vahetult 67 029 dokumendiga. Täpsustame, et selles arvus ei kajastu dokumendid, millega tutvuti registri andmebaasiga ühendatud muude platvormide, nt parlamendikomisjonide ja parlamendi mõttekoja veebilehtede kaudu.

Enim vaadatud dokumendid olid samad, mis eelmistel aastatel: kooskõlas parlamendi kodukorra artikliga 138 parlamendi kirjalikult vastatavad küsimused (10%), vastused parlamendi küsimustele (19%), Euroopa Komisjonilt laekunud dokumendid (4%) ja protokollid (4%).

² Arvud viitavad ainult täpsustatud dokumentidele.

³ <https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/requestdoc/secured/form.htm?language=ET>.

(Joonis 2) **Parlamendi avaliku dokumendiregistri veebisaidi kaudu tutvutud dokumentide arv**

C) Taotluste andmed

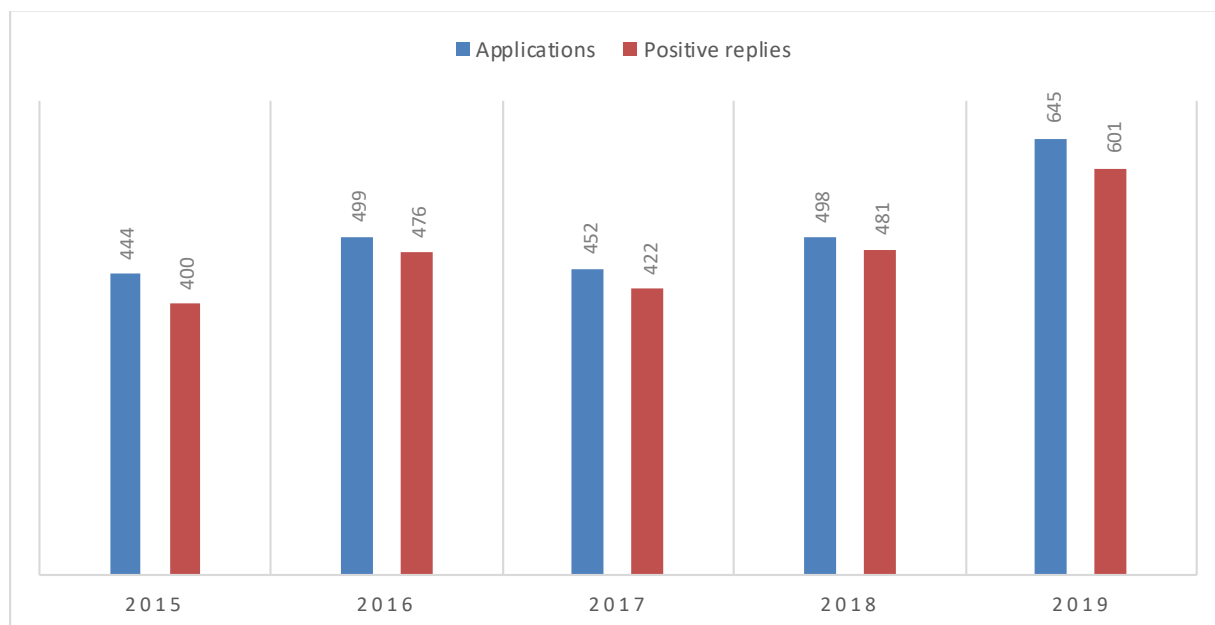
Parlamendile esitati 2019. aastal veebipõhise taotlusportaali, e-posti või kirja teel 645 taotlust. Neist 446 taotlust puudutasid täpsustatud dokumente, 199 aga piiramatut arvu dokumente. Parlament konsulteeris vastastikuse mõistmise memorandum⁴ alusel teiste institutsioonidega 645 taotlusest 14 puhul ja temaga konsulteeriti seoses 8 teistele institutsioonidele esitatud taotlusega.

Umbes 30%-s kõikidest aasta jooksul esitatud taotlustest sooviti üldsuse juurdepääsu kas kõikidele teatava temaga seotud dokumentidele või kõikidele teatavat teemat käsitlevat teavet sisaldavatele dokumentidele. Selliste taotluste menetlemine on tavaliselt aeganõudvam.

Parlament rahuldab 2019. aastal 645-st laekunud taotlusest 601. See arv hõlmab ka 13 juhtu, mil juurdepääs soovitud dokumentidele tagati osaliselt. Seega oli positiivseid vastuseid üle 93%.

⁴ Vastastikuse mõistmise memorandum, mille Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni teenistused ja talitused sõlmisid selleks, et määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) artikli 4 lõike 4 kohased konsultatsioonid sujuksid tõrgeteta.

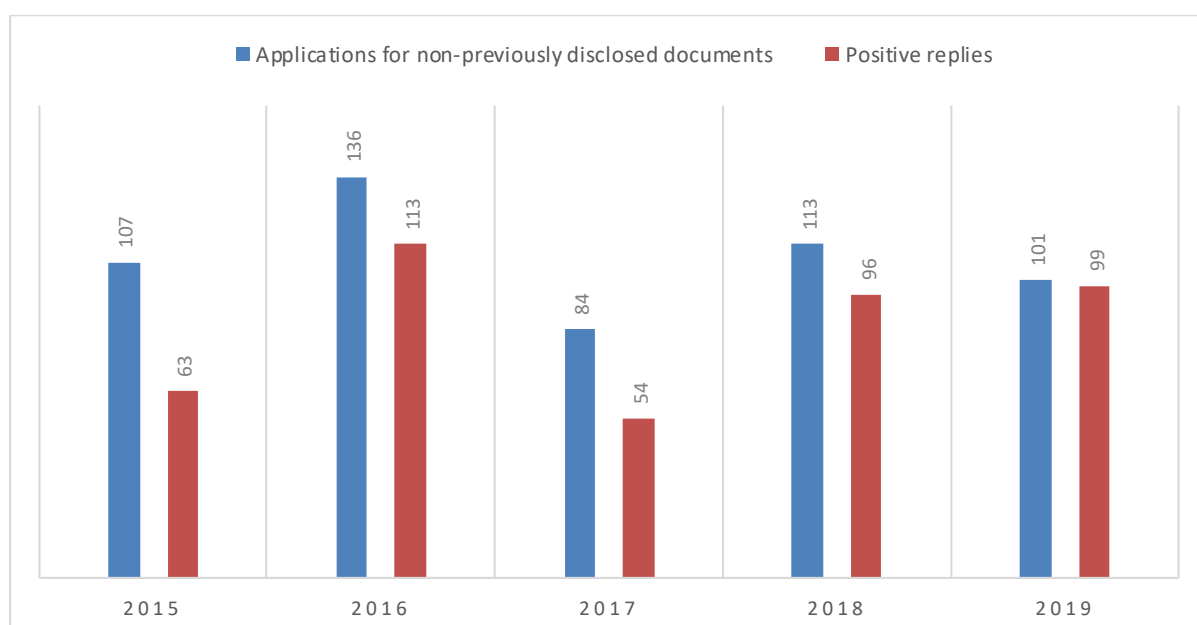
(Joonis 3) **Taotluste ja positiivsete vastuste arv**

645 taotlusest 101 puudutas dokumente, mida varem ei olnud üldsusele avaldatud. Nende 101 taotluse tulemusel avalikustati 577 varem avaldamata dokumenti, mis tähendab 2018.aastaga võrreldes 48% suurust kasvu.

Enamik varem avalikustamata dokumentide kohta esitatud taotlusi olid seotud kolmepoolsete läbirääkimistega (30%), haldusdokumentidega (20%) ja parlamendiliikmete tegevusega seotud dokumentidega (18%).

(Joonis 4) **Varem avaldamata dokumentidele juurdepääsu taotluste arv ja positiivsete vastuste arv**

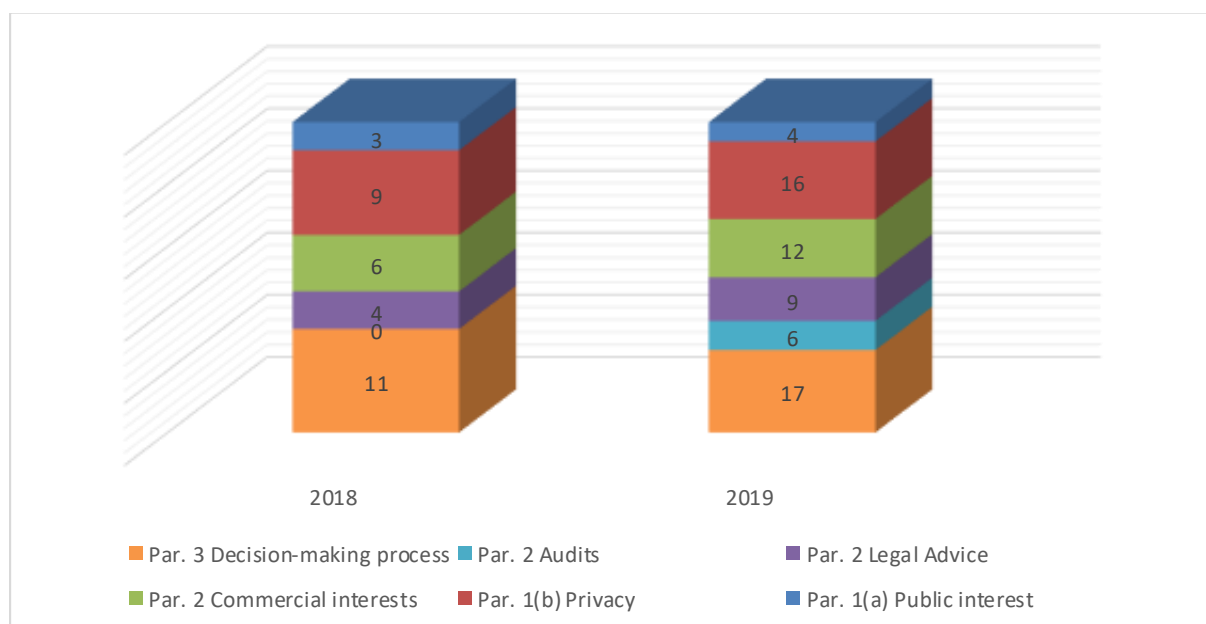
2019. aastal tegi peasekretär juhatuse otsuse (mis käsitleb üldsuse juurdepääsu korda Euroopa Parlamendi dokumentidele)⁵ artikli 12 lõikele 3 tuginedes 57 otsust. Neist 44 juhul tuli juurdepääsu andmisest keelduda ja 13 juhul anti dokumendile osaline juurdepääs.

Need 57 otsust puudutasid väga erinevaid teemasid ja dokumente. 44 keeldumisotsusest olid 14 vähemalt osaliselt seotud dokumentidega, mis ei olnud parlamendi käsutuses määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 2 lõike 3 tähenduses. Taotlused puudutasid üheksal juhul parlamendi juhtorganite dokumente ja kaheksal juhul Euroopa Parlamendi liikmete majanduslike huvide deklaratsiooni või kulusid. Viiel juhul keelduti juurdepääsust avaliku hanke dokumentidele. 13-st osalise juurdepääsu otsusest viis puudutasid mõnesid institutsiooni juhtorganite dokumente. Kolmel juhul oli tegemist haldusdokumentidega ja kolmel juhul õigusliku arvamusega.

Kordustaotlusi esitati 14⁶. Parlament jäi iga taotluse puhul oma esialgsele seisukohale.

Keeldumised tuginesid mõnikord mitmele erandile, kuid peamiselt olid need tingitud vajadusest kaitsta eraelu puutumatust ja isikupuutumatust (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõige 1), institutsiooni otsustamisprotsessi (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõige 3), füüsilise või juriidilise isiku ärihuve (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimene taane) ja õigusnõustamist (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teine taane).

(Joonis 5) **Määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 kohaste erandite kasutamine**

Kokkuvõttes oli parlamendi üldine positiivsete vastuste määr jätkuvalt väga kõrge – üle 93%.

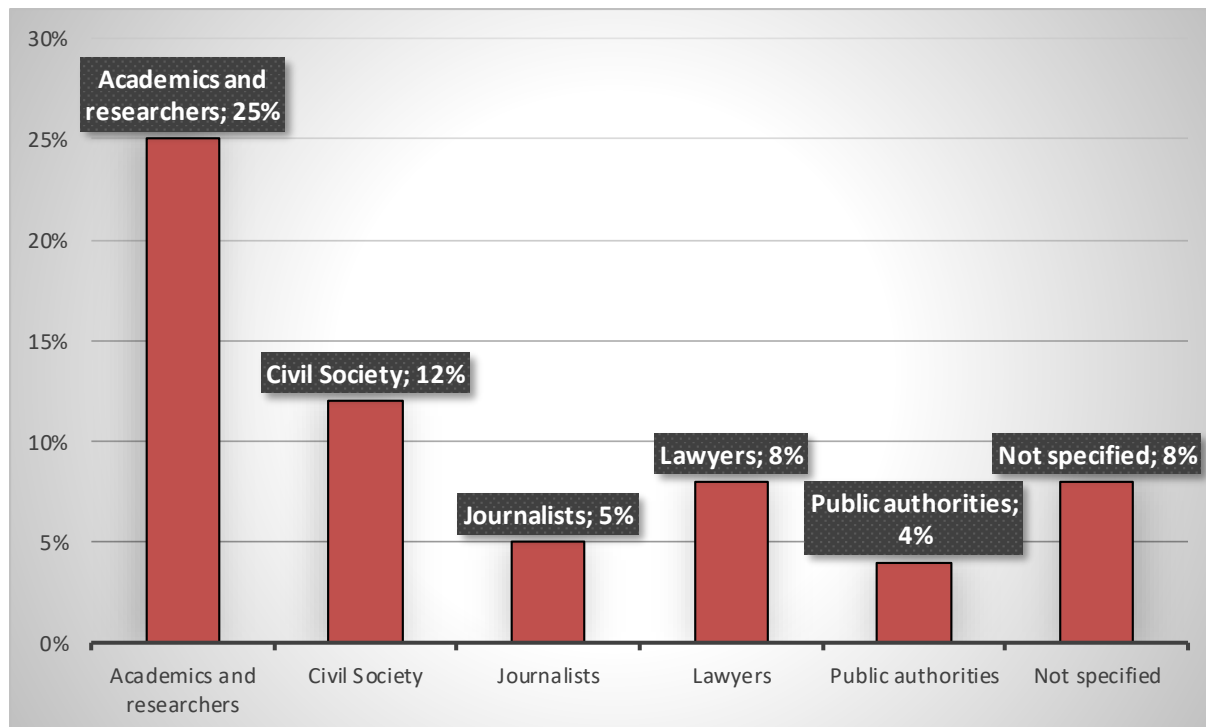
⁵ Juhatuse 28. novembri 2001. aasta otsus, mis käsitleb üldsuse juurdepääsu korda Euroopa Parlamendi dokumentidele (ELT C 216, 22.7.2011, lk 19).

⁶ Kordustaotlusi võib esitada täieliku või osalise keeldumise korral, paludes institutsioonil oma seisukoht läbi vaadata (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 7 lõige 2).

D) Taotlejate profiil⁷

Suurima osa taotlejaist moodustasid endiselt akadeemikud ja teadlased (sellesse kategooriasse kuulus üle 25% taotlejaist), kellele järgnesid äriühingud, keskkonnaorganisatsioonid ja muude huvide esindajad (kokku umbes 12% taotlustest). Ajakirjanikud moodustasid 2019.aastal vaid 5% taotlejaist.

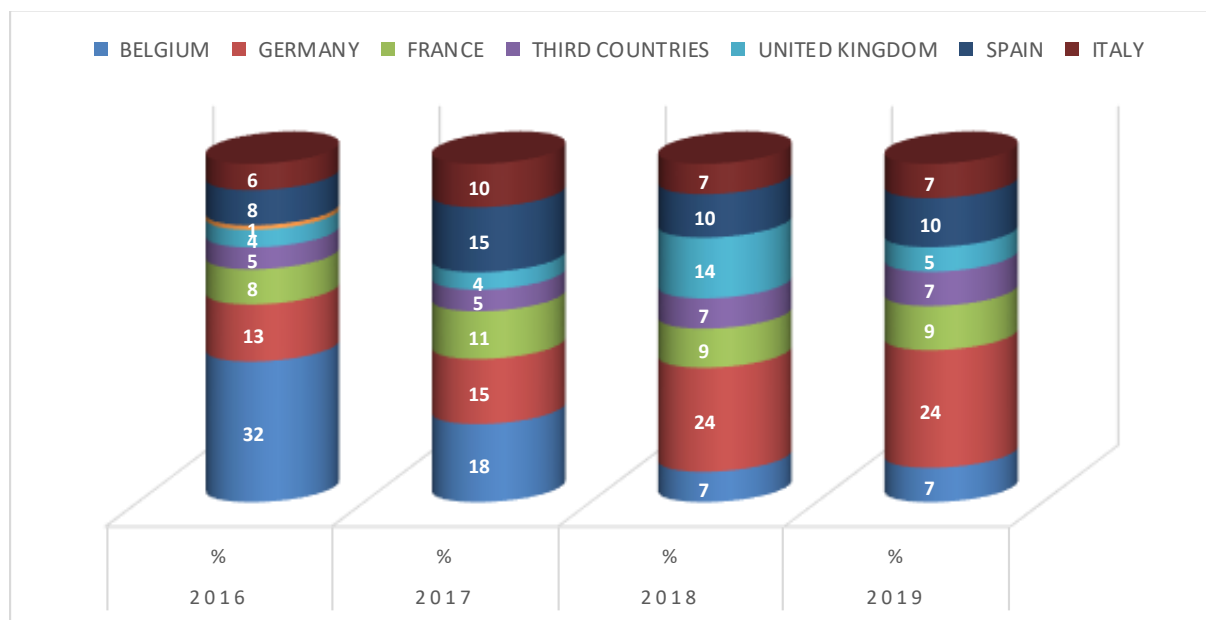
(Joonis 6) **Dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotlenute teadaolev profiil 2019. aastal**

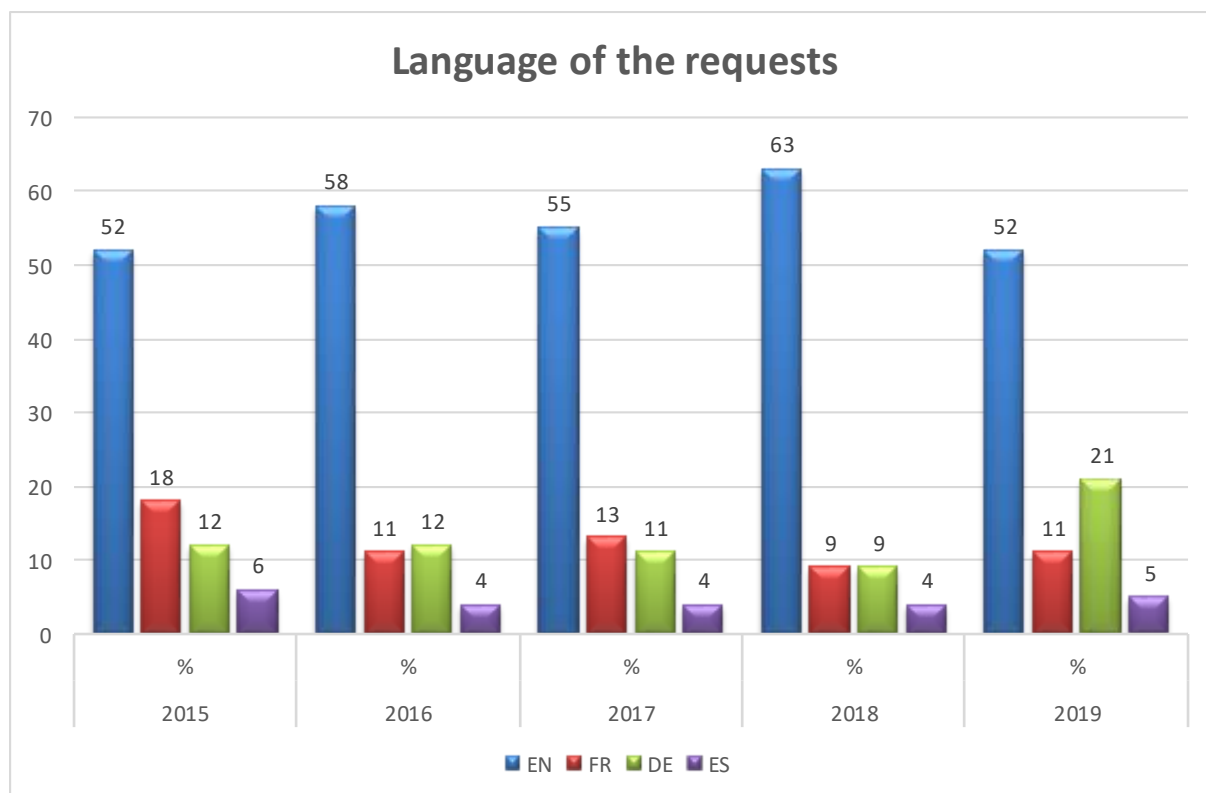
Parlamendiga jagatud andmete põhjal oli taotluste geograafiline jaotus liikmesriikide vahel veidi muutunud. Ligikaudu 24% taotlustest pärines Saksamaalt, järgnesid Hispaania (10%), Prantsusmaa (9%), Belgia/Itaalia (mõlemast 7%) ja Ühendkuningriik (5%). Kolmandatest riikidest pärit taotlused moodustasid ligikaudu 7% taotluste koguarvust.

⁷ Andmeid taotlejate profiili kohta kogutakse teabe põhjal, mida taotlejad oma taotlustes esitavad. Kuna määrusega (EÜ) nr 1049/2001 ei nõuta, et taotlejad annaksid oma isiku kohta teavet, otsustas teatav arv taotlejaid oma tegevusala mitte avaldada, seda eriti e-kirja teel esitatud taotluste puhul.

(Joonis 7) **Geograafiline jaotus**

(Joonis 8) **Keeleline jagunemine**

Taotlusi tehti kõige sagedamini inglise keeles (52%), järgnesid saksa keel (21%), prantsuse keel (11%) ja hispaania keel (5%).

II PEATÜKK

Suundumused ja konkreetsed probleemid

2019. aastat iseloomustas märkimisväärne arv taotlusi üldsuse juurdepääsuks mais toimunud Euroopa Parlamendi valimistega seotud dokumentidele. Ka veebiplatvormide kaudu esitatud taotluste arv suurenes. Need platvormid hõlbustavad taotluste esitamist ja neis esitatud vormid suurendavad tõenäosust, et taotlus hõlmab suurt hulka dokumente.

A) Euroopa Parlamendi valimistega seotud taotlused

Euroopa Parlamendi valimised korraldatakse iga viie aasta järel – 2019. aastal toimusid need 23.–26. mail – ja tavaliselt kaasneb sellega avalikkuse suurem huvi Euroopa Parlamendi vastu, eelkõige just tema valimistega seotud tegevuse vastu. See asjaolu kajastus ka dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotlustes. Taotlejad soovisid eelkõige juurdepääsu dokumentidele, mis olid seotud Euroopa Parlamendi valimiskampaaniaga „Seekord lähen valima“, mille eesmärk oli suurendada demokraatlikku teadlikkust ja julgustada eurooplasi hääletama. Vahetult pärast valimisi küsiti sageli dokumente, mis käsitlesid ametlikest tulemustest teatamist ja igale erakonnale antud häälte arvu.

B) Dokumentide lai määratlus ja keerulised taotlused

Määrust (EÜ) nr 1049/2001 kohaldatakse selle artikli 2 lõike 3 kohaselt ainult institutsiooni käsutuses olevate dokumentide ehk institutsiooni koostatud ja talle saadetud ning tema valduses olevate dokumentide suhtes. Nimetatud määruse artikli 3 punkti a kohaselt on dokument sisu, mis olenemata teabekandjast (paberile kirjutatuna, elektroonilises vormis või heli-, visuaal- või audiovisuaalsalvestisena) käsitleb küsimusi, mis on seotud institutsiooni vastutusalasse kuuluva poliitika, tegevuse või otsustega. Lisaks sellele on Euroopa Liidu Kohus (edaspidi „kohus“) oma väljakujunenud kohtupraktikas otsustanud, et olemasoleva dokumendina tuleb käsitada kogu teavet, mida saab eelprogrammeeritud otsinguvahendeid kasutades elektroonilisest andmebaasist tavakasutuse käigus välja võtta.

Kuna määruses (EÜ) nr 1049/2001 on dokumentide määratlus lai ega ole seotud piiranguid selle kohta, mida taotleda võib, esitatakse parlamendile väga erinevaid taotlusi. Suur osa taotlejatest ei taotle üldsuse juurdepääsu konkreetsetele ja viidatud dokumentidele, vaid juurdepääsu soovitakse sisule. Selliste taotluste käsitlemine võib nii mõnigi kord olla keerukam ja ressursimahukam. Sisutaotluste menetlemiseks peab parlament hindama, kas taotletud sisu avalikustatakse või mitte, kuid enne seda tuleb sageli veel kindlaks teha, kas või mil määral on taotletud sisu dokumendina institutsiooni käsutuses. See eeldab sageli mitme haldusüksuse kaasamist ja õigusnormide põhjalikku kaalumist kohtu tõlgenduse põhjal.

B.1) Üldsuse taotlused juurdepääsuks üldisele sisule ja veebiplatvormid

Parlament saab üha rohkem taotlusi juurdepääsuks üldisele sisule ning sel juhul soovitakse taotluses tavaliselt juurdepääsu kõikidele dokumentidele, mis sisaldavad teavet teatava teema kohta. See on osaliselt tingitud sellest, et veebiplatvormid, mille eesmärk on hõlbustada üldsuse juurdepääsu dokumentidele, on muutumas üha populaarsemaks. Taotlejad saavad sellistel platvormidel kasutada kõikidele teatavat teemat käsitlevatele dokumentidele juurdepääsu taotluste vormi. Sellised vormid suurendavad tõenäosust, et taotlus hõlmab suurt hulka dokumente.

Üldise sisu taotluse menetlemiseks peab parlament sageli viima läbi ulatusliku sisekonsultatsiooni, et teha kindlaks, millised asjakohased dokumendid on institutsiooni käsutuses, ning võtma taotlejaga ühendust vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 6 lõikele 2, et taotlust täpsustada ja taotlejat selles abistada.

Taotlustes üha sagedamini kasutatav laialdane sõnastus, näiteks kõikide eri andmeid sisaldavate dokumentide küsimine, suurendab lisaks tõenäosust, et taotlejad soovivad vähemalt osaliselt juurdepääsu teabele, mida olemasolev dokument ei sisalda, ja taotlevad lõppkokkuvõttes juurdepääsu teabele, mitte dokumendile. Sellega seoses peab parlament määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel esitatud taotluste menetlemisel pidama silmas olulist vahet. Kohus on kinnitanud, et määruse (EÜ) nr 1049/2001 kohaldamisel tuleb eristada dokumendi ja teabe mõistet. Määrus (EÜ) nr 1049/2001 näeb küll ette üldsuse juurdepääsu parlamendi dokumentidele, kuid ei kohusta institutsiooni pakkuma taotlejatele kogu teavet, mis neid huvitada võib. Nende kahe mõiste vahel ei ole aga alati lihtne selget piiri tõmmata.

B.2) Juurdepääs dokumentidele, mis ei ole parlamendi käsutuses (näide kuvatõmmistest)

Kui käsitletakse taotlusi üldsuse juurdepääsuks sisule ja mitte viidatud dokumentidele, peab parlament hindama, kas taotletud sisu on tegelikult tema käsutuses. See ülesanne ei ole alati lihtne.

Näiteks sai parlament 2019. aastal mitu taotlust, milles viidati määrusele (EÜ) nr 1049/2001 ja taotleti Twitteri analüüsi kuvatõmmiseid parlamendi Twitteri kontolt. Nende käsitlemiseks pidi parlament hindama, milline on taotletud analüüs ja kas see on määruse (EÜ) nr 1049/2001 tähenduses tema käsutuses.

Selle käigus tehti kindlaks, et taotletud analüüs tuleks teha andmebaasist, mis kuulub Twitterile ja mis ei ole parlamendi käsutuses, kuigi parlamendil on võimalus sellele ekraanil visuaalselt juurde pääseda. Sellest tulenevalt keeldus institutsioon analüüsile juurdepääsu võimaldamast, osaliselt põhjendusel, et taotletud teavet ei säilitata dokumendina artikli 3 punkti a tähenduses ja see ei ole muul viisil parlamendi käsutuses määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 2 lõike 3 tähenduses.

C) Veebiplatvormid dokumentidele juurdepääsuks ja isikuandmete kaitse

Nagu eespool märgitud, esitatakse üha enam taotlusi üldsuse juurdepääsuks dokumentidele veebiplatvormide kaudu. Platvorme kasutades on taotlejatel institutsioonide ees suurem anonüümsus, kuna nende isiklikud e-posti aadressid ei ole institutsioonidele nähtavad. Selle asemel saadetakse taotlus spetsiaalselt iga taotluse jaoks loodud e-kirjaga. Kõik selliste platvormide kaudu esitatud taotlused ning kõik parlamendi saadetud teatised ja vastused avaldatakse aga automaatselt nende veebisaitidel.

Selleks et kaitsta taotleja isikuandmeid, mida võib olla vaja esitada, saadab parlament taotlejale kõigepealt vastuvõtuteatise, milles teatab, et veebisait ei ole parlamendiga seotud, ning soovib tal veebisaidi kasutamisel mitte avaldada isikuandmeid, vaid võtta vajaduse korral ühendust otse parlamendiga. See on eriti oluline juhul, kui parlament küsib postiaadressi, et otsus taotlejale teatavaks teha.

III PEATÜKK

Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad

Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad, mis käsitlevad määruse (EÜ) nr 1049/2001 parlamendipoolset rakendamist, võivad anda administratsioonile võimaluse dokumentidele juurdepääsu küsimustes kehtivaid tavasid viimistleda, sõltumata vastava menetluse tulemusest. Käesolevas peatükis käsitletakse kaebusi, millega ombudsman 2019.aastal tegeles, ja pooleliolevat kohtuasja seoses Üldkohtu määruse peale Euroopa Kohtusse esitatud kaebusega.

A) Euroopa Ombudsman

A.1) 2019. aastal lõpetatud kaebusjuhtumid

– Kaebus 1651/2018

Parlament keelas üldsuse juurdepääsu dokumentidele, mis on seotud juhatuse töörühma esialgsete aruteludega üldkulude hüvitisest kaetavate kulude loetelu läbivaatamise kohta, põhjendusel, et see kahjustaks tõsiselt parlamendi otsustamisprotsessi, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 3.

Ombudsman soovitas asjaomased dokumendid ülekaaluka avaliku huvi tõttu avalikustada. President teatas ombudsmanile, et parlament ei nõustu selle hinnanguga, arvestades väljakujunenud kohtupraktikat.

– Kaebus 2089/2018

Kaebus käsitles taotlust saada üldsuse juurdepääs ülevaatele Euroopa Parlamendi liikmete tööreisidest. Määrust (EÜ) nr 1049/2001 kohaldatakse ainult olemasolevate dokumentide suhtes ehk nende dokumentide, mille institutsioon on koostanud või saanud ja mis on tema valduses, ning institutsioon ei pea andmeid koguma ja kõrvutama, et anda taotlejale soovitud teabele juurdepääs. Sellega seoses tegi parlament kindlaks, et taotleja nõutud dokumente ei ole tema valduses.

Pärast asjaomaste talitustega kohtumist nõustus ombudsman parlamendi hinnanguga ega tuvastanud haldusomavoli.

– Kaebus 149/2019

Parlament keelas üldsuse juurdepääsu dokumentidele, milles on näidatud liri parlamendiliikmete kulud ja hüvitised, kuna see kahjustaks eraelu puutumatust ja isikupuutumatust, eelkõige kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktidega, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktis b. Taotleja ei tõendanud, et taotletud dokumentides sisalduvate isikuandmete edastamine on konkreetsetes avalikes huvides vajalik, nagu on nõutud määruse (EL) 2018/1725 artikli 9 lõike 1 punktis b. Mis puudutab ülejäänud taotlust, siis parlament ei tuvastanud täiendavaid dokumente, kuna nende andmete väljaotsimine tähendaks uue dokumendi loomist, mida parlament ei ole kohustatud tegema.

Ombudsman nõustus parlamendi hinnanguga kaebuse mõlema elemendi kohta ja ei tuvastanud haldusomavoli.

– Kaebus 595/2019

Euroopa Parlament sai taotluse üldsuse juurdepääsuks kolmele dokumendile, mis on seotud Lõuna-Aafrika ja ELi parlamentidevahelise koostamisega. Ta andis täieliku juurdepääsu kahele dokumendile ja osalise juurdepääsu kolmandale dokumendile põhjendusel, et selle täielik avalikustamine kahjustaks avalike huvide kaitset seoses rahvusvaheliste suhetega, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktis a. Taotleja esitas parlamendi otsuse peale anda osaline juurdepääs kaebuse, väites samuti, et tähtaegade pikendamine oli nii algses kui ka kordustaotluse staadiumis väidetavalt õigusvastane.

Ombudsman tutvus asjaomase dokumendiga ja oli parlamendi argumentidega osalise juurdepääsu kohta rahul. Ombudsman jõudis ka järeldusele, et taotlejale esitatud põhjendused tähtaja pikendamise kohta – nimelt käimasolevad sisekonsultatsioonid õigustalitusega ja otsuse tõlkimise vajadus – olid piisavalt üksikasjalikud ja mõistlikud.

– Kaebus 648/2019

Parlament keelas üldsuse juurdepääsu õiguslikule arvamusele parlamendis töötavate keeleõpetajate lepingulise olukorra kohta põhjendusel, et see kahjustaks kohtumenetluste ja õigusnõustamise kaitset, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2. Taotleja väitis siiski, et taotletud dokumendi avalikustamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.

Parlament ei nõustunud hageja seisukohaga, märkides, et avalikustamine võib takistada tal saada tulevikus ausaid, objektiivseid ja põhjalikke õiguslikke arvamusi ning sellega kaasneb tõenäoline oht kahjustada tema võimet end kohtus kaitsta.

Ombudsman vaatas taotletud dokumendi läbi ja jõudis parlamendi argumentidega nõustudes järeldusele, et dokumendi avalikustamiseks puudub ülekaalukas üldine huvi ja seega puudub haldusomavoli.

– Kaebus 1150/2019

Kaebus esitati parlamendi otsuse peale anda üksnes osaline juurdepääs õiguslikule arvamusele Euroopa Parlamendi koosseisu kohta ajavahemikuks 2019–2024 juhul, kui Ühendkuningriik ei ole Euroopa Parlamendi valimiste ajaks ametlikult liidust välja astunud, põhjendusel, et täielik avalikustamine kahjustaks õigusnõustamise kaitset, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2. Parlament rõhutas, et enneolematu ja väga keeruka õigusliku ja poliitilise küsimuse kontekstis mõjutaks asjaomase dokumendi täielik avalikustamine parlamendi suutlikkust küsida Brexitiga seotud käimasolevates menetlustes samasugust nõu muudes tundlikes küsimustes. Parlament leidis ka, et ülekaalukat avalikku huvi ei ole tõendatud.

Ombudsman järeldas, et arvestades dokumendi väga tundlikku teemat ja taotluse esitamise ajal valitsenud asjaolusid ning osalise juurdepääsu võimaldamist, oli parlamendil õigus keelduda kogu dokumendi avalikustamisest. Seega ei tuvastanud ombudsman haldusomavoli.

– Kaebus 1399/2019

Parlament sai taotluse üldsuse juurdepääsuks dokumentidele, mis on seotud parlamendi eelarvekontrollikomisjoni (CONT) lähetusega Albaaniasse, eelkõige seoses ELi vahendite kasutamisega Albaanias ja eelarvekontrollikomisjoni hinnanguga sellise kasutamise kohta. Parlament pidas eelarvekontrollikomisjoni teabekogumismissiooni aruannet ainsaks dokumendiks, mis oli taotluse seisukohast asjakohane. Kui taotluse esitaja nõudis muude dokumentide tuvastamist ja avalikustamist, vastas parlament, et tema käsutuses ei ole ühtegi muud asjakohast dokumenti.

Ombudsman märkis, et parlament esitas mõistliku selgituse selle kohta, miks dokumenti ei ole, tunnistades samas väljakujunenud kohtupraktikas tunnustatud õiguspärasuse ja tõesuse eeldust, mis on lisatud liidu institutsiooni avaldusele selle kohta, et dokumenti ei ole olemas. Selline eeldus on ümberlükatav, kui taotleja esitab asjakohased ja üksteist toetavad tõendid dokumendi olemasolu kohta, mida ta käesolevas asjas ei esitanud. Ombudsman haldusomavoli ei tuvastanud.

– Kaebus 1409/2019

Parlament keelas üldsuse juurdepääsu väga suurele arvule dokumentidele – mida taotleti 34 e-kirjaga 11 päeva jooksul – seoses 13 parlamendikomisjoni lähetusega ja Euroopa Parlamendi liikmete lähetustega 112 riiki. Kuna isikuandmetega seotud kaalutlustel tulnuks läbi vaadata väga palju dokumente, püüdis parlament leppida taotlejaga kokku õiglase lahenduse koostöös määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 6 lõikega 3. Taotleja aga ei nõustunud parlamendi ettepanekuga. Seetõttu leidis parlament, et taotluste käsitlemine oleks kujutanud endast ülemäärast halduskoormust.

Ombudsman nõustus parlamendi hinnanguga, et dokumentide läbivaatamine, eelkõige seoses isikuandmetega, oleks tõepoolest ebaproportsionaalne, ning jäeldas seetõttu, et haldusomavoli ei esinenud.

A.2) 2019. aastal algatatud ja lõpetamata kaebusjuhtumid

– Kaebus 1498/2019

Kaebus puudutas parlamendi parimat tava teavitada taotlejaid oma otsustest, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele, tähitud kirjaga kättesaamise kinnituse nõudega, et tagada õiguskindlus, samuti selleks, et pidada kinni kordustaotluse esitamise seadusjärgsetest tähtaegadest ja hilisemast õiguskaitsest. Käesoleval juhul palus taotleja, et otsus edastataks talle ka elektrooniliselt platvormi FragDenStaat.de kaudu, mida ta kasutas taotluse esitamiseks. Parlament aga keeldus seda tegemast, et järgida määrust (EL) 2018/1725, kuna selline otsus, sealhulgas otsuses sisalduvad isikuandmed, oleks automaatselt veebis avaldatud.

Parlament esitas oma tähelepaneku ombudsmanile, kes ei ole veel otsust teinud.

B) Kohtulik kontroll

B.1) Uued kohtuasjad

Parlamendi otsuseid dokumentidele juurdepääsu tagamise kohta kaevatakse suhteliselt harva kohtusse. 2019. aastal ei esitatud Euroopa Kohtule ühtegi tühistamishagi.

B.2) Lõpetamata kohtuasjad 2019. aastal

Kohtuasi T-421/17 (kohtuasi C-761/18 P), Leino-Sandberg vs. parlament

2017. aasta juulis esitati hagi, et tühistada Euroopa Parlamendi otsus keelata üldsuse juurdepääs Euroopa Parlamendi 8. juuli 2015. aasta otsusele, kuna viimati nimetatud otsus oli Euroopa Kohtus vaidlustatud kohtuasjas T-540/15 – De Capitani vs. parlament ja selle avaldamine oleks kohtumenetlust kahjustanud.

2018. aastal otsustas Üldkohus, et kuna taotleja sai lõpuks juurdepääsu dokumendile, millele ta juurdepääsu taotles, on otsuse tegemise vajadus ära langenud ja taotlejal ei olnud seega enam huvi asja lahendamise vastu.

Taotleja esitas selle otsuse peale Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse, väites, et selles on rikutud õigusnormi, kuna leiti, et ei ole enam otsuse tegemise vajadust ega huvi asja lahendamise vastu. Apellatsioonikaebuse menetlemine on pooleli.

Lõppmärkused

Nagu eelmise aasta aruandes prognoositi, oli üldsusel suurem huvi 23.–26. mail 2019 toimunud Euroopa Parlamendi valimiste vastu, eelkõige parlamendi valimiskampaania „Seekord lähen valima“ ja selle sotsiaalmeedias esitamise vastu. Samuti on suurenenud taotluste arv, millega taotletakse juurdepääsu piiramatule arvule dokumentidele, eelkõige veebiplatvormide kaudu. Selliste taotluste puhul on määruses (EÜ) nr 1049/2001 sätestatud suhteliselt lühikese tähtaja jooksul keeruline taotlejale põhjalikult vastata.

Dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotluste menetlemisel võib täheldada ka teatavat pinget määruse (EÜ) nr 1049/2001 (mille eesmärk on tagada institutsioonide suur läbipaistvus) ja määruse (EL) 2018/1725 vahel, millega kaitstakse kõiki institutsioonide valduses olevaid isikuandmeid, reguleerides rangelt nende töötlemist ja võimalikku edastamist kolmandatele isikutele. Iga kord, kui parlamendi administratsioon menetleb taotlust üldsuse juurdepääsuks isikuandmeid sisaldavatele dokumentidele, peab ta leidma õige tasakaalu kahe määruse ja nende eesmärkide vahel. Eelolevatel aastatel selle tasakaalu kujundamine jätkub.